

HÍREK, BESZÁMOLÓK

A RAKOVSZKY-JESZENSZKY IRATGYŰJTEMÉNY

A budai középkori királyi levéltár pusztulása miatt minden 1526 előtti irat közgyűjteménybe kerülése fontos nemzeti érdek. A Rakovszky-Jeszenszky iratgyűjtemény a magyar nemzet kulturális örökségének részeként került a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárába a Magyar Nemzeti Bank Értéktár programjának keretében. Az iratanyag jelentőségét elsősorban a Kocsóc (ma Kočovce, Szlovákia, németül Hochk) és a szomszédos birtokokra vonatkozó 36 db középkori oklevél adja. A 13. századi eredetű, Trencsén megyében birtokos Rakovszky családra és a velük rokoni kapcsolatba került több más nemesi család birtokaira vonatkozó iratok közül a legrégebb darab 1321-ből való, amely I. Károly király (1301–1342) oklevele. Külön említést érdemel I. Nagy Lajos király (1342–1382) 1343. évi két oklevele, melyekben az uralkodó Demeter fia Kányát és Simon fia Jánost kiemeli a trencsényi vár várjobbágyai közül és országos nemességet ad nekik. A dokumentum viszonylag késői emléke a 13. század második felétől felbomló várjobbágyosság intézményének. A gyűjteményben kilenc eredeti királyi oklevél található, melyek közül a fentiek (I. Károly, I. Lajos) kívül Luxemburgi Zsigmond (1387–1437) király hat eredeti kiadványa is figyelmet érdemel. Ezen túl nádori, országbírói és hiteleshelyi oklevelek találhatóak a középkori anyagban, melyek a középkori magyarországi hivatali írásbeliség pótolhatatlan forrásai. A gyűjtemény 1526 utáni része is számtalan fontos egyedi dokumentumot, királyi, nádori, országbírói oklevelet tartalmaz, legfiatalabb darabja 1818-ból való. A végrendeletek és az egyezséglevelek a kor életmód-, gazdaság és társadalomtörténetével kapcsolatban árnyalják tudásunkat. Ebből a forráscsoportból kuriózum jellegét tekintve kiemelendő az 1663. február 12-én kelt egyezséglevelé, mely az Újfalu család három nőtagja között osztotta el a legapróbb részletességgel a Divékújfalu (ma Diviacka Nová Ves, Szlovákia) kastély egyes részeit (vendégház, konyha, pince, majorsági épületek, ebédlő stb.). A 65 db dokumentum – melyből 13 pergamenre, a többi papírra íródott – összesen 80 oklevél szövegét őrizte meg, ebből 51 középkori.

Az iratanyag nagyobbik része, de nem a teljes egésze származik az egykori kocsói Rakovszky-levéltárból. Kisebbik része Jeszenszky Lajos osztrák-magyar diplomatáé volt, aki az első világháborút követően is Csejtén (ma Čachtice, Szlovákia) maradt a kúriájában. Amikor 1951-ben Rakovszky Antalt kitelepítették kocsói kastélyából, Jeszenszky Lajos csejtei házát jelölték ki lakhelyül. Rakovszky és Jeszenszky régóta baráti kapcsolatban álltak egymással. Rakovszky

Csejtére csak egy kocsin elérő néhány dolgot, tárgyat vihetett magával, 16 000 kötetes könyvtárát, értéktárgyainak és bútorainak nagy részét ezt követően széthordták. Amikor meghalt – egy-két évvel Jeszenszky után, az 1950-es évek közepén, gyermeke egyiküknek sem volt –, „társaságukból” már csak Ethey Gyula jeles helytörténész, illetve a közeli Vághorkára (ma Hórka nad Váhom, Szlovákia) kitelepített Piller György maradtak, akik még megmentették azt, amire lehetőségük nyílt. A megmentett iratokat is ők őrizték meg, és mivel akkor már nekik sem volt kire hagyniuk, félve a szétszóródástól, egy, a Jeszenszkyekkel rokon személy gondjaira bízta. Az ő leszármazottja a megmentett anyag biztonságba helyezése és a nyilvánosság számára való hozzáférés céljával adta át a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának. A levéltár gyűjtőkori stratégiájának fontos része – különleges értéke és régisége miatt – minden 1526 előtti dokumentum, illetve egyben maradt régi családi irategyűjtesek gyűjtése. Az iratok a Rakovszky család már korábban is ott őrzött fondjának kiegészítéseként a P 584 – III. – No. 1-67. sorszám alatt lettek elhelyezve. A Mohács előtti darabok a Diplomatikai Levéltárban a 108463-108499. számot kapták. Közgyűjteménybe kerüléssel tulajdonképpen az említett személyek szándéka teljesült.

Rác György – Szakács Annamária

BESZÁMOLÓ A 27. ZÁSZLÓTUDOMÁNYI VILÁGKONGRESSZUSRÓL

2017. augusztus 7–11. között Londonban tartották a 27. Zászlótudományi Világkongresszust, melyet a londoni székhelyű *Flag Institute* szervezett a Zászlótudományi Egyesületek Nemzetközi Szövetségének (Fédération Internationale des Associations Vexillologiques – FIAV) égisze alatt. A kongresszus főtárgya Graham Bartram, titkára Leigh Wetherall, programigazgatója Ian Sumner, helyszíne a londoni Imperial College volt.

A konferencián 123 szakember vett részt a földkerekség minden tájáról. A legtávolabbi Ausztáliából, a Dél-Afrikai Köztársaságból, Brazíliából, Kanadából, az Amerikai Egyesült Államokból, Indiából, Kínából, Tájföldről érkeztek. A legtöbben természetesen Európából, annak is a nyugati feléből. A résztvevők zöme zászlókutató, kisebb hányada heraldikus, vagy a címerek mellett zászlótörténettel is foglalkozó szakember.

Megnyitó utáni csoportkép a résztvevőkkel

Augusztus 7-én a Queen's Lawn kertben tartották a megnyitót, amelyen Malcolm Farrow, a házigazda Flag Institute elnöke köszöntötte a résztvevőket, majd Michel Lupant, a FIAV elnöke nyitotta meg a rendezvényt. Ezt követően közös fotózásra került sor a Queen's Tower tövében.

Összesen negyvenkét előadás hangzott el négy napra beosztva.

Az első nap előadói: Annie Platoff Little (USA), Tiago José Berg (Brazília), Ted Kaye (USA), Kevin Harrington (Kanada), Christopher Maddish (USA), Pierre-Jean Guionin (Franciaország), Victor Lomantsov (Oroszország), Sekhar Chakrabarti (India), John Cartledge (Egyesült Királyság).

Első nap este „kerti” partit láttak vendégül a résztvevőket a Baden-Powell House egyik teraszán abból az alkalomból, hogy ötven éve, 1967-ben alakult a Zászlótudományi Egyesületek Nemzetközi Szövetsége a Svájcban tartott 2. Zászlótudományi Világkongresszuson. Pohárköszöntőt mondott Michel Lupant elnök.

A második nap előadói: Ralph Bartlett (Ausztrália), Rachel Phelan (Írország), Roberto Breschi (Olaszország), Manuela Schmöger (Németország), Scot Guenter (USA), Alan Hardy (USA), Ralph Kelly (Ausztrália), Cédric de Fougerolle (Franciaország), Ladislav Hnát (Csehország), Pluethipol Prachumphol (Thaiföld).

A délután folyamán bemutatták a 29. Zászlótudományi Világkongresszus megszervezésére pályázó Szlovéniai Heraldikai Társaság és Írországi Genealógiai Társaság ajánlatát. A FIAV-közgyűlés a szlovéniai ajánlatot fogadta el.

A harmadik napon szakmai kirándulással telt Greenwich-ben.

A negyedik nap előadói: Marcel van Westerhoven (Hollandia), Bruce Berry (Dél-Afrikai Köztársaság), Stoyan Antonov (Bulgária), Hervé Calvarin (Franciaország), Jos Poels (Egyesült

Királyság), David Chkheidze (Grúzia), Aleš Brožek (Csehország), Patrice de La Condamine (Franciaország), Uroš Žižmund (Szlovénia), Stan Zamyatin (Írország). A kubai Avelino Couceiro Rodriguez előadását Ian Sumner mutatta be.

Este a FIAV társalapítója, az amerikai Whitney Smith vexillológus emlékére tartottak egyházi szertartást a Szentháromság templomban (Holy Trinity Church).

Az ötödik nap előadói: Željko Heimer (Horvátország), Tony Burton (Ausztrália), Alain Raullet (Bretagne), Roman Klimeš (Csehország), Carlos Alberto Morales-Ramirez (Szingapúr), Nicolas Hugot (Franciaország), Xinfeng Zhao (Kína), Peter Hans van den Muijzenberg (Frizföld), Szekeres Attila István (Erdély), Rob Raeside (Kanada), Aleksander Hribovšek (Szlovénia), Theun Okkerse (Hollandia).

Az egyetlen magyar előadó, Szekeres Attila István sepsiszentgyörgyi heraldikus, az Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület elnöke *A székely zászló alakulása az utóbbi négy évszázadban* címmel tartott előadást.

Az előadásokat követően elhangzott a meghívó a 28. Zászlótudományi Világkongresszusra, melyet az USA-beli Texas államban, San Antonio városában tartanak 2019. július 15–19. között.

A Royal Horseguards Hotelben tartott gálaesten djátadásra is sor került. A Zászlótudományi Egyesületek Nemzetközi Szövetségének nagydíját a horvátországi Željko Heimer, a kongresszus legjobb előadásának Whitney Smith-díját az írországi Rachel Phelan kapta. Ezen kívül FIAV-érdeméremmel tüntették ki a szervezőket.

Szekeres Attila István